

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 października 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., z urzędu, ponownie ustalił kapitał początkowy D. A. na dzień 1 stycznia 1999 r. Do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy organ rentowy przyjął podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. od dnia 1 stycznia 1978 roku do dnia 31 grudnia 1987 roku. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 70,31% i został pomnożony przez kwotę bazową w wysokości 1.220,89 zł, w związku z czym podstawa wymiaru kapitału początkowego wyniosła 858,41 zł. Przyjęto łącznie 25 lat, 7 miesięcy i 6 dni, tj. 307 miesięcy okresów składkowych oraz 7 miesięcy okresów nieskładkowych. Wysokość 24 % kwoty bazowej wyniosła 293,01 zł. Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 92,33 %. Średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat przyjęto w ilości 209 miesięcy. W związku z powyższym wysokość kapitału początkowego ustalona na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniosła 116.950,13 zł. /decyzja z dn. 30.10.2014 r., obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego, ustalenie wartości kapitału początkowego – k. 22-24 plik I akt ZUS/

W dniu 25 listopada 2014 r. D. A. złożyła odwołanie od powyższej decyzji zarzucając organowi rentowemu zaniżenie wynagrodzenia za pracę uzyskiwanego przez nią w okresie od 7 października 1987 r. do 30 września 1992 r. z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w Ł.. Wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez dokonanie przeliczenia kapitału początkowego z uwzględnieniem zarobków osiągniętych przez nią w okresie od 7 października 1987 r. do 30 września 1992 r. z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w Ł.. /odwołanie k. 2/

Odpowiadając na odwołanie pismem z dnia 24 grudnia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wniósł o jego oddalenie, przytaczając argumentację wskazaną w zaskarżonej decyzji. /odpowiedź na odwołanie – k. 8/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni D. A. urodziła się w dniu (...). /bezsporne/

Roczne wynagrodzenie wnioskodawczyni stanowiące podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wynosiło:

- za 1980 rok - 57.139 złotych
- za 1981 rok - 80.342 złotych
- za 1982 rok - 50.926 złotych
- za 1983 rok - 36.010 złotych
- za 1984 rok - 196.171 złotych
- za 1985 rok - 300.110 złotych
- za 1986 rok - 332.682 złotych

/obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego – k. 41 plik I akt ZUS/

W okresie od 7 października 1987 roku do 30 września 1992 roku wnioskodawczyni była zatrudniona w Przedsiębiorstwie (...) w Ł. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku szwaczki. /kopia świadectwa pracy – k. 11-11 odwrót plik II akt ZUS;

Roczne wynagrodzenie wnioskodawczyni za 1987 rok, stanowiące podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, wynosiło 306.850 złotych, w tym z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w Ł. - 134.400 zł brutto.

/obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego – k. 41 plik I akt ZUS, kopie list płac – k. 29 plik I akt ZUS/

Roczne wynagrodzenie wnioskodawczynie za 1988 rok, stanowiące podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, wynosiło 798.388 złotych.

/obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego – k. 41 plik I akt ZUS/

Wynagrodzenie wnioskodawczynie za okres od stycznia do listopada 1989 roku, stanowiące podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, wynosiło 2.851.516 złotych. /kopie list płac – k. 29 plik I akt ZUS

Miesięczne wynagrodzenie wnioskodawczynie z tytułu zatrudnienia we wskazanym zakładzie pracy w grudniu 1989 r. wynosiło co najmniej 38.000 złotych. /obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego – k. 41 plik I akt ZUS/

Roczne wynagrodzenie wnioskodawczynie za 1989 rok, stanowiące podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, wynosiło co najmniej 2.889.516 złotych. /obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego – k. 41 plik I akt ZUS/

Przy przyjęciu następujących dochodów wnioskodawczynie stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od dnia 1 stycznia 1980 roku do dnia 31 grudnia 1989 roku.:

- 1980 rok – 57.139 złotych

- 1981 rok – 80.342 złotych

- 1982 rok – 50.926 złotych

- 1983 rok – 36.010 złotych

- 1984 rok – 196.171 złotych

- 1985 rok – 300.110 złotych

- 1986 rok – 332.682 złotych

- 1987 rok – 306.850 złotych

- 1988 rok – 798.388 złotych

- 1989 rok – 2.889.516 złotych

wyliczony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosi **92,41 %**, natomiast wysokość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku wynosi 135.937,78 złotych.

/wykaz wprowadzonych dochodów ubezpieczonego – k. 37-38, obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz wyliczenie kapitału początkowego – k.40-41 plik I akt ZUS /

Decyzją z dnia 1 czerwca 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. ponownie ustalił kapitał początkowy D. A. na dzień 1 stycznia 1999 r. Do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy organ rentowy przyjął podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. 1 stycznia 1980 r. do 31 grudnia 1989 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł **92,41%**, który został pomnożony przez kwotę bazową w wysokości 1.220,89 zł, w związku z czym podstawa wymiaru kapitału początkowego wyniosła 1.128,22 zł. Przyjęto łącznie 25 lat, 7 miesięcy i 6 dni, tj. 307 miesięcy okresów składkowych oraz 7 miesięcy okresów nieskładkowych. Wysokość 24 % kwoty bazowej

wyniosła 293,01 zł. Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 92,33 %. Średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat przyjęto w ilości 209 miesięcy. W związku z powyższym wysokość kapitału początkowego ustalona na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniosła 135.937,78 złotych. /decyzja z dn. 13.06.2016 r., obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego, ustalenie wartości kapitału początkowego – k. 39-41 plik I akt ZUS/

Decyzją z dnia 30 czerwca 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przeliczył emeryturę D. A. od dnia 7 października 2014 r. przyjmując jako najkorzystniejszy dla ubezpieczonej mieszany wariant wyliczenia emerytury, w którym wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego z lat 1980- 1989 wynosi 92,41%, zaś wskaźnik wysokości podstawy wymiaru do „starej” części emerytury, tj. z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia od 1977 r. do 2008 r., wynosi 69,61%. /decyzja z dn. 30.06.2016 r., obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury, ustalenie wartości kapitału początkowego – k. 42-44 plik I akt ZUS/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o zachowaną dokumentację kadrowo-płacową ze spornego okresu zatrudnienia wnioskodawczyni w Przedsiębiorstwie (...) w Ł., na którą składają się świadectwo pracy oraz listy płac za okres od października – do grudnia 1987 roku, za 1988 rok, za okres od stycznia do listopada 1989 roku oraz za styczeń 1990 roku. Powołane dokumenty korespondują ze sobą i nie były kwestionowane przez żadną ze stron.

Na podstawie treści wpisów w listach płac Sąd ustalił rzeczywistą wysokość miesięcznego wynagrodzenia wnioskodawczyni uzyskiwanego z tytułu zatrudnienia we wskazanym przedsiębiorstwie.

W odniesieniu do okresów, za które nie zachowała się dokumentacja płacowa Sąd uznał, że wynagrodzenie wnioskodawczyni odpowiadało co najmniej wynagrodzeniu minimalnemu obowiązującemu w tych okresach czasu. W ocenie Sądu brak jest bowiem uzasadnienia dla przyjęcia, że miesięczne wynagrodzenie uzyskiwane przez wnioskodawczynię w okresach, co do których nie zachowała się dokumentacja płacowa, odpowiadało kwocie średniej obliczonej na podstawie przeciętnego wynagrodzenia.

Czyniąc ustalenia faktyczne Sąd pominął natomiast zeznania świadka S. G. z uwagi na ich nieprzydatność. Świadek ten powoływał się na niepamięć zarówno co do okresu wspólnej pracy z wnioskodawczynią w Przedsiębiorstwie (...) w Ł., jak i co do wysokości uzyskiwanego z tego tytułu wynagrodzenia.

Jako podstawę poczynionych w przedmiotowej sprawie ustaleń faktycznych Sąd przyjął również wyliczenie wysokości wskaźnika podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz kapitału początkowego dokonane przez organ rentowy w oparciu o zachowaną i uznaną za wiarygodną dokumentację płacową wnioskodawcy, na której Sąd się oparł w niniejszych ustaleniach.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego odwołania wnioskodawcy częściowo zasługiwały na uwzględnienie.

W myśl art. 173 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 roku, poz. 748, z późn. zm.) dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Zgodnie z treścią art. 174 ust. 1 powołanej ustawy kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

Natomiast zgodnie z ust. 2 tego przepisu przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6,

2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5,

3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

W myśl ust. 3 w/w przepisu podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się przed dniem 1 stycznia 1999 roku.

Natomiast w myśl ust. 7 analizowanego przepisu do obliczenia kapitału początkowego przyjmuje się kwotę bazową wynoszącą 100 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale kalendarzowym 1998 roku. Ustęp 8 powyższego przepisu stanowi, że przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24 % tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku.

Z kolei z mocy art. 15 ust. 1 analizowanej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 tego samego przepisu przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym złożono wniosek o emeryturę lub rentę.

Z kolei ust. 6 tego samego przepisu stanowi, że na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Zgodnie z ust. 4 w celu ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty:

1) oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych,

2) oblicza się stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia, ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu,

3) oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów, która, z zastrzeżeniem ust. 5, stanowi wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury lub renty oraz

4) mnoży się przez ten wskaźnik kwotę bazową, o której mowa w art. 19, przy czym wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie może być wyższy niż 250%.

Natomiast w myśl art. 16 cytowanej ustawy przy ustalaniu kolejnych dziesięciu lat kalendarzowych – przyjmuje się lata kalendarzowe następujące bezpośrednio po sobie, chociażby ubezpieczony w niektórych z tych lat przez okres roku lub w okresie krótszym niż rok nie pozostawał w ubezpieczeniu.

Kwestię ponownego ustalania kapitału początkowego reguluje art. 175 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w myśl którego ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego następuje w okolicznościach określonych w art. 114.

Zgodnie zaś z art. 114 ust. 1, prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

Przytoczone zasady postępowania – w świetle uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2003 roku w sprawie o sygn. III UZP 2/03 (LEX nr 78029) - tak przy ustalaniu prawa do świadczenia, jak i jego przeliczaniu, pozwalają na ogólną uwagę, iż zamiarem ustawodawcy było umożliwienie ubezpieczonemu dokonanie wyboru, w ramach prawa, najkorzystniejszego z ich punktu widzenia okresu, z którego podstawa wymiaru składek ubezpieczeniowych, będzie stanowić podstawę wymiaru świadczenia.

Według § 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Należy podkreślić, iż Sąd nie jest związany ograniczeniami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi, co wynika z treści art. 473 k.p.c. i sprawia, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe.

Wskazana regulacja § 21 ust.1 powołanego rozporządzenia stanowiąca odpowiednik obowiązującego do dnia 23 listopada 2011 roku § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń wyznacza kierunek postępowania dowodowego, nie oznacza jednak, że wysokość uzyskiwanego uposażenia nie mogła być wskazana i w inny sposób, tak przy pomocy pisemnych środków dowodowych pochodzących od pracodawcy, czy też nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków - aczkolwiek wskazujących wprost na wysokość wynagrodzenia danego zainteresowanego (tak stanowi m. in. teza wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997r. - II UKN 186/97, OSNAP 1998/11/324, a także wyroki: Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 marca 1997r. - III AUa 105/97, Apel. W-wa 1997/2/7, Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 27 czerwca 1995 - III Aur 177/95, OSA 1996/10/32, czy Sądu Apelacyjnego Białymstoku - III Aur 294/93, PS - wkład. 1994/3/6).

Mając powyższe na uwadze Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe obejmujące analizę dostępnej dokumentacji związanej ze spornym okresem zatrudnienia wnioskodawczyni, co dało Sądowi podstawę do oceny prawidłowości zaskarżonej decyzji w świetle zarzutów odwołującego.

Wysokości wynagrodzenia lub danego składnika wynagrodzenia nie można ustalać w sposób przybliżony, ale pewny, na podstawie konkretnego dokumentu bądź jego kopii, który zachował się w dokumentacji osobowej ubezpieczonego. Chodzi tutaj o umowy pracę czy angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia. W takim wypadku uwzględnić można składniki wynagrodzenia, które są pewne, wypłacane były w danym okresie, stale i w określonej wysokości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 18 stycznia 2012 r., III AUa 1555/11, LEX nr 1113058).

W ocenie Sądu, w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego zachodzą podstawy do uwzględnienia w spornym okresie zatrudnienia wnioskodawczyni w Przedsiębiorstwie (...) w Ł. (tj. od 7 października 1987 r. do 30 września 1992 r.) rzeczywistej wysokości uzyskanych przez nią dochodów miesięcznych wynikających z treści zachowanych list płac, w miejsce przyjętych przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji minimalnych dochodów za cały ww. sporny okres zatrudnienia. Zdaniem Sądu zachowane dokumenty (listy płac) wskazują na wysokość wynagrodzenia wnioskodawcy w okresie od października – do grudnia 1987 r., w całym roku 1988, w okresie od stycznia do listopada 1989 r. oraz w styczniu 1990 r. w sposób niewątpliwy. W tym zakresie, uwzględniając odwołanie wnioskodawczyni od decyzji z dnia 30 października 2014 r. Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd zmienił ją, przyjmując jako podstawę wyliczenia kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r. wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego na poziomie 92,41%, ustalony w oparciu o rzeczywistą podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne D. A. z okresu lat 1980 – 1989 (pkt 1 wyroku).

W ocenie Sądu brak jest natomiast podstaw do przyjęcia za wnioskodawczynią, że miesięczne wynagrodzenie uzyskiwane przez nią w grudniu 1989 roku oraz w okresie od 1 lutego 1990 roku do 30 września 1992 roku

odpowiadało kwocie wyższej niż wynagrodzenie minimalne. Wobec braku dokumentacji płacowej dotyczącej ww. okresów czasu pewnym jest jedynie to, że pozostając w zatrudnieniu do dnia 30 września 1992 roku wnioskodawczynie musiała uzyskiwać wynagrodzenie w wysokości odpowiadającej co najmniej wynagrodzeniu minimalnemu za pracę. Okoliczności przeciwnych wnioskodawczynie nie udowodniła w toku postępowania.

Z tych względów, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., Sąd Okręgowy oddalił odwołanie w pozostałej części orzekając, jak w punkcie 2 sentencji wyroku.

R.P.